

Milan Bogdanoviccsal és az ada-kalehi török kávéssal a belgrádi hajó fedélzetén.

Egy horvát író, aki 25.000 dinárt kapott az államtól egy párisi kirándulásra.

(Belgrád felől, a „Heilos” fedélzetén. Szeptember vége.) A Petőfi-éjjel után lendült neki a virnek a Helios. Lampionos, ünnepi ég volt, ezerszázados éjszaka. A szláv nyelvek babiloni zavara zengelt a fedélzetén: szerb képviselők, akik Belgrád felé igyekeznek nyári nyugalván-dorlás után, gazdag bojárak, akik olykor franciául szólnak a pincéreknek és fekete bolgárok, akik spóó trikolort viselnek jelvénynek a kabátjukon. És távol, a második délközön nosztalgias szláv róciákat pengetnek a hazatérő pesti bolgárok, akiknek már elfogyott a munkájuk az idegen városban.

A szláv nyelvek e bábeli zavara zug itt a fedélzetén, ahogy a hajó elhúlik nyugodtan és fenségesen a hidak alatt. És a szemlélő, aki inkább a gesztusokat érti, mint az ezer másvalahangos mondatokat, úgy éri, hogy ezek itt mind Pestről beszélnek, a Dunáról, a csillagokról és a lampionos csodálatos pesti éjszáról. Az ünnepi éjszakáról.

Valóban: olyan jó itt visszanézni Pestre a szláv nyelvek zavara közt és érezni, mélyen, erősen érezni, hogy csodálatosan szép ez a pesti éjszaka.

Egy emberrel találkoztam a fedélzetén. Amikor márcelönt a Gallér-hegyi tergényi lámpása és a korzó ezernyi csillaga. Egyedül volt és szótlanul nézett visszafelé. Az egyik hajós mondta meg a nevét és azután bemutatott: Milan Bogdanovic. Író. Szerb fiatal író. Inkább horvát. Két év előtt a nevét sem ismerék, ma a leghíresebb és darabjait Amerikába vitték. Belgrádban még nem merték előadni.

Törve beszél franciául és németül alig. De azért a legfranciasabb horvát író és azért haragudtak rá sokáig „mértékadó” és „hivatalos” körök. Mert a francia szellemet, a drága, kedves és könnyed, olykor pikáns francia esprit be merete vinni a horvát és szerb irodalomba. Ez bűn volt ott is. Úgy gondolom, olyan helikézés lehet Milan Bogdanovic a horvát irodalomban.

Stjepan Radic títelte lovaggá. Egy regénye jelent meg Zágrábban és a fiatalok a tul R dic is észrevelte. Akkor miniszter volt és minden további nélkül kitálatott neki díszes pénzből huszonezer dinárt. Harmincmillió magyar koronát! Szubvenciót. Tanulmányra. Állami pénzből. A „mértékadó” és „hivatalosak” felhorkantak. Állami pénzből! huszonezer dinárt! Egy dekadens írónak! Aki pikáns és francias regényeket ír! Rettenetes! Sokáig támadták miatta Radicot. És a régi horvát forradalmár rá sem hederített. Megszokta a harcokat. És Milan Bogdanovic megjárta Páris. (Ady Endre jutott eszembe. Állami szubvenció...) Most egymásra jelennek meg regényei és darabjait megvette Amerika. Belgrád még nem merete előadni. Mindössze harmincöt éves.

Szükszevu. Inkább az ünnepi éjszakát nézi az ég csernyei lampionjával.

Mi nem akarunk tudni horvát és szerb irodalomról és nem akarunk tudni a kulturáról. Ők ismerik Petőfit és olvassák jókait.

S. égyteltem magam.

Meggel — jugszláv partoknál járunk — kopogtat kabinom ajtaján. Piros, török fezes ember áll az ajtó előtt.

— Bitte... türkische Kaffe!

Évezetelt kabinjába. A stük kis lyukban nagyszájú török kávéfőző helyet varázsolt. Ott főz a parázson a remek, erős török kávé és csecsebecse szines török csészékben árulja az ússoknak. Kétezer korona egy csésze. Meg kell ismételnit, olyan jó. És ott tolonganak ajsza előtt tizen—huzzan; nézik, hogyan tölögeti a kávé és vizet, hogyan teszi egyellen perere a török alumínium teszőt az izzó parázra, hogyan mossá, öblögeti a csecsebecse csészéket (nálunk régiségkereskedőknél árulnak ilyen csészéke).

Aztán jöttek a hajóslegények lázósan, dermedek és kimertültek az éjszakai munkától. Habzólták a török kávé. És a török — At lehet bizonyára — mosollyal nyújtotta a csészét nekik és odamellékel mindegyiknek egy-egy remek féliklós császárkörtét.

Most már beszélgetni kezdünk. Inkább geszturokkal és internacionális szavakkal, mint valamilyen nyelven. Ő törökül, én magyarul, — de a geszturok a legjobb eszperanto-szavak. Ugy értem meg idővel: Ada-Kaleh-ről való, József Mór isteni szigetéről. Itt éli életét negyven éve és Galzól Regensburgig a Dunán. Minden két hétben hazamegy Ada-Kalehra.

Ada-Kaleh! Most már értem a negyszerű körteket. Bicsérdy körtét! Meghallja Bicsérdy

nevé, felnevel és mormol valami. Szeretném megérteni. Talán azt mondhatja: így, ilyen körtekkal könnyű Ada-Kalehn bicsérdyidnak lenni.

A gombosi hatalmas hid felé megint találkoztam a fedélzetén Milan Bogdanoviccsal. Nem szóltunk egymáshoz. Néztünk át a horlinton. Az előn őt merőzet és rombdűlt házakat. Őt hónap óta áll ez a föld víz alatt.

Milan Bogdanovic sokáig állt egyedül a fedélzetén. Míg el nem tűnt a Duna tengere a rétekről.

Vir György.

Politikai viták Csanád vármegye őszi közgyűlésén.

Bethlen makói diszpolgársága, a házszabályrevízió, mentelmi jog, sajtószabadság és egyebek.

(A Délmagyarország makói munkatársától.) Mint már jeleztük, október 4 én tartja Csanád—Arad—Torontál vármegye törvényhatósági bizottsága őszi rendes közgyűlést. A tárgysorozatok nem kevesebb, mint 422 pontja van, ezek közt több fontos politikai jelentőségű tárgy. Az októberi megyegyűlés elé kerül

Bethlen makói diszpolgársága

is, akit Makó városa tudvalóval nagy többséggel diszpolgárai sorába iktatott, dr. Könyves-Kelenics József azonban megkezdte a közgyűlés határozatát és így a diszpolgárság ügye a megye törvényhatósági bizottsága elé kerül, ahol előreláthatólag szenvedélyes vitát fog provokálni. Politikai vonatkozása van Nógrád-és Hont vármegyék átiratának is

a házszabályrevízió, mentelmi jog és sajtó

kérdésében, ami szintén éles állásfoglalásra készteti majd az ellenzéket, amelynek szónokai követelni fogják a szabadságjogok helyreállítását.

Veszprém vármegye átirata az állategészség-

ügyi törvényjavaslatot tárgyal, Tolna vármegye pedig az egyke elleni küzdelemhez kéri a törvényhatóságok segítségét.

A makói várospolitikai

valamennyi fontos kérdésével találkozunk a megyegyűlésen. Meglebbbeztük ugyanis az iparostanonciskola építésére, a felsőkereskedelmi iskola átvételére, a hősök szobrának felállítására vonatkozó határozatokat, ezekben a kérdésekben tehát a vármegye közgyűlésének kell döntenit.

Szóba kerül ismét a közigazgatási bíróság ítélete alapján Papp József törvényhatósági bizottsági tagsági joga, a kamarai választások ügye, az uccai legeltetés és sok egyéb városi ügy, mely szenvedélyes vitákhoz szolgáltatott anyagot a városi közgyűlésen.

Nagyon hosszúra mégsem fog nyulni a hatalmas tárgysorozatú megyegyűlés, mert az itt felsorolt tárgyakon kívül még csak az alispáni jelentés és a közigazgatási bizottság öt tagjának megválasztása vesz majd hosszabb időt igénybe, azután eközpresszgyorsasággal szünetnek végig a tárgysorozat többi pontjai felett.

A kultuszminisztérium kiküldöttei a színház ügyében nem tudtak megegyezni a polgármesterrel.

(A Délmagyarország munkatársától.) Megirtuk szombai számunkban, hogy a színházi válság ügyében a város tanácsa sürgős intézkedést kért a kultuszminisztériumból. K. Kertész Róbert kultuszminiszteri államtitkár telefon értesítette a polgármestert, hogy az állami felsőkereskedelmi iskola érettségi vizsgálatain elnököl, tehát az éppen Szegeden tartózkodó Fülel Szánthó Endre miniszteri titkár megbizata azzal, hogy a város tanácsával tárgyalásokat folytasson és hogy itt együttesen döntsenek a koncesszió kiadásának kérdésében. Fülel Szánthó, aki a szegedi színház viszonyait nem ismerte, táviratilag Szegedre kérelte Sallay Géza színészei felügyelőt és Stella Gyulát, a Színészegyesület elnökét, hogy a tárgyalások megkezdése előtt töltek informálódjon.

Szombaton délelőtt a bizottság felkereste a polgármestert és több mint két órán át tárgyalták a színház ügyét, anélkül, hogy a válság megoldását előbbre vitték volna. A polgármester a tárgyalások folyamán részletesen ismertette a színházi válság történetét. Átadta a bizottságnak a színházra vonatkozó összes tanácsi határozatokat és ismertette a tanács legutóbbi végzését, amelyben arra kéri a kultuszminisztert, hogy Andornak ne adja ki a koncessziót, mert Andort tovább sem a város tanácsa, sem pedig a város közönsége nem kívánja a színházigazgatói állásban. Ismertette még a polgármester Andor kényszeregyezségi próbában hozott bírói ítélet indoklását és a vagyonszelvényes jelentését, ami után a város tanácsának álláspontját előszóval is megindokolta. Elmondotta a polgármester, hogy Andor a legsúlyosabb természetű anyagi összeomlás elé néz, ha továbbra is megbiznak a színház vezetésével. Ezekből a kellemetlenségektől a tanács meg akarja kímélni a várost, de meg akarja kímélni a közönséget is.

A polgármester információja után Sallay színészei felügyelő hivatkozott arra, hogy a város álláspontja szempontjából még egészen más volt Andorral szemben. A tanács és a közönség mindenképpen honordolta Andor igazgatói érdemeit és különösen művészi készségeit dicsérelte. A város koncessziót kért Andor számára és a kultuszminisztériumban Andort eddig úgy kezelték, mint a város és a közönség kedvencét, akit csak az általános színházi válság sodort a tönk szélére. Stella Gyula színészegyesületi elnök legalább még egy évt próbát kért Andor számára, hogy ki tudja fizetni színégyesületi tartozását. A polgármester azonban hajthatatlan maradt. A leghatározottabban kijelentette, hogy a tanács Andort nem kívánja tovább a színház igazgatójává, ami után a bizottság azzal távozott el, hogy Fülel Szánthó a tárgyalások eredményéről táviratilag értesítí Kertész Róbert államtitkár.

Értesültünk szerint a koncesszió kérdésében döntés csak a kultuszminiszter jóváhagyása után történik, ami néhány nap múlva, valószínűleg keddre várható.

A bizottsági tárgyalások után a polgármester arra a kérdésünkre, hogy mi lesz ezek után a megoldás, — kijelentette, — hogy a város először Andortól akar megszabadulni s ha ez megtörténik, elegendő idő lesz arra, hogy a színházvezető személyét megválasszák.

Őszi 680 Tartósságban,
ujdonságok minőségben, árban
megérkeztek! felülmulhatatlanok

Del-Ka Hungária
cipők - Szeged - Kátaszul

Vásároljunk Del-Ka harisnyát!